

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARININ VERGİ MEVZUATI YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Alaattin CEYHAN*

1.Vakıf Kavramı:

Belirli bir hizmetin veya hizmetleri yerine getirilmesini sağlamak amacı ile kişi veya kişilerin malını ya da parasını bağışlayarak oluşturdukları kuruma vakıf denir. Buna göre bir kimsenin malını vakfetmesi ile o mal üzerindeki mülkiyeti ferdi mülkiyet olmaktan çıkıp kamunun mülkü haline gelir. Dolayısıyla vakfedilen şey amacı dışında kesinlikle kullanılamaz. Yani o mal veya paranın tasarruf hakkı, vakfin kuralları dâhilinde topluma aittir.

Ulusumuzun sosyal hayatında önemli bir yer tutan vakıf kuruluşları, İslamiyet'in kabulü ile daha da gelişmiş, Osmanlı İmparatorluğu zamanında, bugün modern devletimizin üstlendiği pek çok görevi başarı ile yerine getirmiştir.

Son derece yaygınlaşan vakıf müesseselerinin ciddiyetle devamını sağlamak için Osmanlı Devletinde vakıflar, fıkıh hükümlerine göre yönetilmiştir. Vakıfların denetimi Evkaf-ı Hümayun Nezareti tarafından yapılırdı. Günümüze ise bu hizmetler Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile birlikte vakıf kavramında bir ayrıma gidilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Medeni Kanunun kabulünden önce ve sonra kurulan vakıflar olarak ikiye ayrılmıştır. Vakıflar, idari yönden bilimsel tasnife göre dörde ayrılmaktadır:

- a) Mülhak Vakıflar
- b) Mazbut Vakıflar
- c) Cemaat ve Esnafa Mahsus Vakıflar
- d) Yeni Vakıflar

5737 sayılı Vakıflar Kanununa göre, mülga 743 sayılı Medeni Kanunun yürürlük tarihinden önce kurulmuş ve yönetimi vakfedenlerin

* Vergi Denetmeni

soyundan gelenlere şart edilmiş vakıflara mülhak vakıflar denilmektedir. Mülhak vakıflar, Anayasaya aykırılık teşkil etmeyen vakfiye şartlarına göre Meclis tarafından atanacak yöneticiler eliyle yönetilir ve temsil edilir. Vakıf yöneticileri kendilerine yardımcı tayin edebilirler. Mülhak vakıf yöneticilerinde aranacak şartlar ile yardımcılarının nitelikleri Vakıflar Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

5737 Sayılı Vakıflar Kanunu uyarınca, Vakıflar Genel Müdürlüğüne yönetilecek ve temsil edilecek vakıflar ile mülga 743 sayılı Medeni Kanunun yürürlük tarihinden önce kurulmuş ve 2762 sayılı Vakıflar Kanunu gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğüne yönetilen vakıflara “Mazbut Vakıf” denilmektedir.

Cemaat Vakıfları, Cumhuriyet öncesinde gayrimüslim Türk vatandaşlarının oluşturduğu hayır kurumlarıdır. 1936 yılında verilen beyannameler ile Vakıflar Genel Müdürlüğündeki kütüğe tescil ve kayıtları yapılmıştır. Eski Medeni Kanununa göre belli bir cemaati desteklemek amacıyla vakıf kurulması mümkün olmadığından, cemaat vakfi kurulması hukuken mümkün değildir. Ancak 20.02.2008 tarih ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununda yapılan düzenlemeyle, mensupları Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan Türkiye'deki gayrimüslim cemaatlere ait vakıflar kurulabilmektedir.

Esnaf vakıfları, 05.06.1935 tarihli 2762 sayılı Vakıflar Kanununun yürürlüğünden önce kurulmuş ve esnafın seçtiği yönetim kurulu tarafından yönetilen vakıflardır.

20.02.2008 tarih ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 3 üncü maddesine göre, mülga 743 sayılı Medeni Kanunu ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar ise **Yeni Vakıflar** olarak tanımlanmıştır. Yeni vakıflar, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulur ve faaliyet gösterirler. Böylece 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile mazbut vakıflar, mülhak vakıflar, cemaat ve esnafa mahsus vakıflara ilaveten yeni vakıflar kavramı vakıflar mevzuatına dâhil olmuştur.

01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 101. maddesinde vakfın tanımı “gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal toplulukları” olarak yapılmıştır. Vakıflar, derneklerden farklı olarak mal topluluğu şeklinde örgütlenmiş tüzel kişiliğe haiz kurumlardır.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere vakfı oluşturan en önemli iki unsur; özgülenecek bir malvarlığı ve malvarlığının özgüleneceği amaçtır.

Vakfın amacı; Hukuka uygun, belirli, anlaşılabilir olmalı ve süreklilik arz etmelidir. Bu kanuna göre bir mamelekin bütünü veya gerçekleşmemiş veya gerçekleşeceği anlaşılan her türlü geliri veya ekonomik değeri olan haklar vakfedilebilir.

Gerçek ya da tüzel kişiler vakıf kurabilirler. Ancak kurucu gerçek kişi ise Türk Medeni Kanununda belirlenen fiil ehliyetine sahip olmalı, tüzel-kişi ise fiil ehliyetine sahip olmakla birlikte, kuruluş statüsünde vakıf kurabileceğine ve vakfa malvarlığı özgüleyebileceğine dair hüküm olması gerekir.

Vakıf kurma iradesi, noterde düzenleme şeklinde yapılacak bir resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla açıklanır. Ancak vakfın kurulması için yetkili asliye hukuk mahkemesine başvurularak tescilinin sağlanması gereklidir. Vakıf, yerleşim yeri mahkemesi nezdinde tutulan sicile tescil ile tüzel kişilik kazanır.

2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının Hukuki Statüsü:

Gücünü Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının **“Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.”** hükmünden alan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu 14.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile kurulmuştur.

3294 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde;

“Fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye’ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, yoksulluk içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlara yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici önlemler olarak, gelir dağılımının iyileştirilmesine katkı sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir.” şeklinde fonun kuruluş amacı belirtilmiştir.

3294 sayılı Kanunun 7 inci maddesinde;

“Bu Kanunun amacına uygun faaliyet ve çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdî ve aynî yardımda bulunmak üzere her il ve ilçede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları kurulur.” şeklinde düzenlenmiştir.

3294 sayılı kanunun 7 inci maddesiyle il ve ilçede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları oluşturulmuştur. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının gelirleri 3294 sayılı kanunla oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan aktarılan kaynak ve diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Kurulduğu tarihten 09.12.2004 tarihine kadar Fonun idari işleri Başbakanlığa bağlı bir birim olarak faaliyet gösteren Fon Genel Sekreterliği eliyle yürütülmüştür.

01.12.2004 tarihinde kabul edilen, 09.12.2004 tarihinde de Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla Fon Genel Sekreterliği, Başbakanlığa bağlı bir Genel Müdürlük olarak teşkilatlandırılmış, böylece Fon idaresi bu tarihte kurumsal bir yapıya kavuşmuştur.

27.02.2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 3 üncü maddesi ile 743 sayılı Medeni Kanun ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre kurulan “özel hukuk tüzel kişiliğine haiz” Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, 5737 sayılı Vakıflar Kanununa göre “Yeni Vakıf” statüsündedir.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, 3294 sayılı kanunun amacına uygun çalışmalar yapmak ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara nakdi ve ayni yardımda bulunmak üzere her il ve ilçede kurulmuştur.

Vakıfların kurulu bulunduğu yerin Mülki İdare Amirleri Vakfın tabi başkanı olup, Mütevelli Heyeti illerde; Belediye Başkanı, Emniyet Müdürü, Defterdar, İl Millî Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, İl Tarım Müdürü, İl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Müdürü ve İl Müftüsünden oluşmaktadır. İlçelerde ise; Belediye Başkanı, Mal Müdürü, İlçe Millî Eğitim Müdürü, Sağlık Bakanlığının İlçe Üst Görevlisi varsa İlçe Tarım Müdürü ve İlçe Müftüsü Vakfın Mütevelli Heyetini teşkil etmektedir.

3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının Vergi Mevzuatının Uygulanması Açısından Durumu:

a) Kurumlar Vergisi Yönünden:

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 9 uncu maddesinde,

“Bu kanunla kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları;

a) Kurumlar Vergisinden, (iktisadi işletmeler hariç),

...

Muaftır.

Fona ve Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Bu bağış ve yardımlar Kurumlar ve Gelir Vergisi matrahından indirilebilir.”

Şeklinde düzenlenmiştir.

Dernek ve vakıflar kural olarak kurumlar vergisinin mükellefi değildir. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci ve 2 inci maddelerinde dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin kurumlar vergisi mükellefi olduğu belirtilmiştir.

Dernek veya vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve sermaye şirketleri ile kooperatifler dışında kalan ticarî, sınaî ve ziraî işletmeler ile benzer nitelikteki yabancı işletmeler, dernek veya vakıfların iktisadî işletmeleri kabul edilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu gereğince Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının kurumlar vergisine ait vergi mükellefiyeti bulunmamakla birlikte devamlı olarak ticarî, sınaî ve ziraî faaliyette bulunması halinde, vakfa ait iktisadi işletmelerin kurumlar vergisi mükellefiyeti gerekmektedir.

b) Katma Değer Vergisi Yönünden:

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 9 uncu maddesinde,

“Bu Kanunla kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları;

...

c) Sahip oldukları taşınır ve taşınmaz mallar ve yapacakları tüm muameleler dolayısıyla her türlü vergi, resim, harç ve fonlardan,

Muaftır.

Fona ve Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Bu bağış ve yardımlar Kurumlar ve Gelir Vergisi matrahından indirilebilir.” Hükmü yer almaktadır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesine göre ticarî, sınaî, ziraî faaliyetler ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler katma değer vergisine tabidir.

Katma Değer Vergisi Kanununun 19 uncu maddesine göre diğer kanunlardaki vergi muaflık ve istisna hükümlerinin bu vergi bakımından geçersiz olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, katma değer vergisine tabi olacaklardır.

Ancak 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 inci maddesinin 2 inci bendinin a ve b fıkralarına göre ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının hastane, nekahathane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlar, öğrenci veya yetiştirme yurtları, yaşlı ve sakat bakım ve huzurevleri, parasız fukara aşevleri, düşkünevleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri ile bunlardan sağlık hizmeti sunanların teşhis ve tedaviye yönelik olarak birbirlerine yapacakları teslim ve hizmetler ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi katma değer vergisinden istisna edilmiştir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 inci maddesinin 4 üncü bendinin a ve b fıkralarına göre Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf esnaf ve basit usulde vergilendirilen mükellefler tarafından yapılan teslim ve hizmetler ile gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ve aynı Kanunun 66'ncı maddesine göre vergiden muaf olan serbest meslek erbabı tarafından yapılan teslim ve hizmetler katma değer vergisinden istisna edilmiştir.

Sonuç olarak 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 9. Maddesinde belirtilen Muaflık ve İstisnalar, katma değer vergisi açısından bağlayıcı değildir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının vatandaşa dağıtmak için piyasadan alacağı mallar, bu vakıflar tarafından alınacak araçlarda genel hükümler çerçevesinde katma değer

vergisine tabidir. Yine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına yapılan küçük ve büyükbaş hayvan teslimleri de genel hükümler çerçevesinde Katma Değer Vergisine tabidir.

Örnek 1: Yeşilpınar ilçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, ilçe merkez ve köylerinde bulunan maddi durumu iyi olmayan vatandaşlara küçük ve büyükbaş hayvan dağıtmak istemektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, piyasadan alacağı ve vatandaşlara dağıtacağı küçük ve büyükbaş hayvan alımları katma değer vergisinin konusu oluşturmaktadır. Ancak küçük ve büyükbaş hayvan teslimleri Katma Değer Vergisi Kanununun 17 inci maddesinin 4 üncü bendinde sayılı mükellefler tarafından yapılmış olması durumunda katma değer vergisinden istisna edilmiş olacaktır.

Örnek 2: Yeşilpınar ilçesinin hayırsever vatandaşı Ahmet DUYARLI, ilçesinde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına, karşılıksız ve bedelsiz olarak giyim ve gıda maddelerinden oluşan bir yardımda bulunmuştur. Söz konusu vakfa yapılan bedelsiz teslim katma değer vergisi kanununa göre istisna edilmiştir.

c) Özel Tüketim Vergisi Yönünden:

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 10 uncu maddesi,

“Özel tüketim vergisine ilişkin istisna ve muafiyetler ancak bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir. Diğer kanunlarda yer alan istisna veya muafiyet hükümleri bu vergi bakımından geçersizdir. “

Şeklinde düzenlenmiştir.

Özel Tüketim Vergisi Kanunu, özel kanunlardaki düzenlemelerin bağlayıcı olmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla özel tüketim vergisine tabi malların Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca yapılan ithalatı veya bu malların Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına teslimleri özel tüketim vergisine tabidir.

Örnek 1: Güzelköy ilçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, vakıf faaliyetlerinde kullanmak üzere Toyota marka bir binek aracı almak istemektedir. Söz konusu binek aracının ithalatı veya teslimleri özel tüketim vergisine tabidir.

Uygulamada sıkça karşılaşılan ve örnekte olduğu gibi Güzelköy ilçesi

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca yapılan araç ithalatı veya araç alımları özel tüketim vergisinin konusunu oluşturmaktadır.

D) Harç Vergisi Kanunu Yönünden:

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 9 uncu maddesinde,

“Bu Kanunla kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları;

...

c) Sahip oldukları taşınır ve taşınmaz mallar ve yapacakları tüm muameleler dolayısıyla her türlü vergi, resim, harç ve fonlardan,

Muaftır.

Fona ve Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır...”

Şeklinde düzenlenmiştir.

492 sayılı Harçlar Kanununun 123 üncü maddesi “Özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmaz.” hükmü yer almaktadır.

Dolayısıyla Sosyal yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının taşınır ve taşınmaz mallar ve yapacakları tüm muameleler, fona ve vakfa yapılacak bağış ve yardımlar harçlardan istisna edilmiştir.

e) Motorlu Taşıtlar Vergisi Yönünden:

197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesi;

“Aşağıda yazılı motorlu taşıtlar vergiden müstesnadır.

a) *Genel ve özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri ve Türkiye Kızılay Derneği adına kayıt ve tescil edilen taşıtlar (bu idarelere bağlı olup, ayrı tüzel kişiliği olan işletmeler ile özel kanunlarında malları Devlet malı sayılmış olan kuruluşların taşıtları hariç)*

...

Motorlu taşıtlar vergisi ile ilgili muaflık ve istisna hükümleri, bu Kanuna hüküm eklenmek veya bu Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir. Bu Kanunda yer almayan istisna ve muafliklar hükümsüzdür. Ancak, uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.”

Hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki maddenin parantez içi hükümlerine göre ayrı tüzel kişiliği olan özel kanunlarında malları devlet malı sayılmış olan kuruluşların taşıtlarının Motorlu Taşıtlar Kanununa tabi olduğu belirtilmiştir. Ayrıca özel kanunlarda yer alan hükümlerin bağlayıcı olmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına ait taşıtlar motorlu taşıtlar vergisine tabidir.

Örnek 1: Güzelköy ilçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından alınan Toyota marka bir binek aracı motorlu taşıtlar vergisine tabi olacaktır.

f) Emlak Vergisi Yönünden:

29.05.1986 tarihli 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 9 uncu maddesi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının sahip oldukları taşınır ve taşınmaz mallar ve yapacakları tüm muameleler dolayısıyla her türlü vergi, resim, harç ve fonlardan muaf olduklarını belirtmiştir. Ayrıca 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunundan önce yürürlüğe giren 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununda bu vakıfların emlak vergisinden muaf olmadıkları ve kanunun 22 inci maddesine göre diğer özel kanunlarda yer alan muaflik ve istisnaların emlak vergisinin uygulanması açısından bağlayıcı olamayacağını belirtmiştir.

Ancak Danıştay 'ın 11.02.1988 tarih ve Esas No:1987/3, Karar No:1988/1 sayılı İçtihatları Birleştirme Kurulu kararı ile 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan kuruma ait taşınır ve taşınmaz mallar ile bunlardan elde edilen hak ve gelirlerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğunu öngören hüküm, Emlak Vergisi Kanununun 22 inci maddesi hükmünden sonra yürürlüğe girdiğinden, Sosyal Sigortalar Kurumuna ait bina ve arazinin emlak vergisinden muaf tutulmasının gerektiğine karar verilmiştir.

Danıştayın vermiş olduğu karar neticesinde 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunundan sonra yürürlüğe girdiğinden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına ait taşınmazların emlak vergisinin uygulanmasından muaf tutulması gerekmektedir.

g) Damga Vergisi Yönünden:

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde, bu kanuna ekli (I) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabi olacağı, 3 üncü maddesinde, damga vergisi mükelleflerinin kâğıtları imza edenler olduğu ve resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtların damga vergisinin kişiler tarafından ödeneceği belirtilmiştir.

Damga Vergisi Kanununun 8 inci maddesinde, kanunda yazılı resmi dairelerden maksadın genel ve katma bütçeli daire ve idarelerle il özel idaresi, belediye ve köyler olduğu, bu dairelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmelerin daire sayılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda sözü edilen kanun hükümlerine göre, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının kişilerle ilgili olmayarak yapacakları her türlü muameleler için düzenleyecekleri kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden muaf tutulmaları gerekmektedir. Ayrıca kanuna ekli (I) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisi mükelleflerinin işleme taraf kişiler olduğu ve bunlar tarafından verginin beyan ve ödenmesinin yapılması gerektiği, ilgili kişiler tarafından damga vergisinin ödenmemesi veya noksan ödenmesi halinde vergi ve cezanın tamamından ilgili kişilerle birlikte vakıfların müteselsilen sorumlu tutulması hükme bağlanmıştır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından yoksul ve muhtaç kişilere dağıtılmak amacı ile ilgili mal alımları nedeniyle düzenlenen kanuna ekli (I) sayılı tabloda yazılı ihale kararları, belli parayı ihtiva eden sözleşmeler, ödenen avans ödemeleri gibi kâğıtlara ait damga vergisinin kişiler tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Örnek 1: Mavideniz ilçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, yoksul ve muhtaç öğrencilere dağıtılmak amacı ile kırtasiye ve kitap yardımı için ilana çıkmıştır ve en iyi teklifi veren Ali KAZANIR vermiştir.

Söz konusu yapılan sözleşme gibi damga vergisine konu kâğıtlar üzerinden hesaplanacak damga vergisini Ali KAZANIR ödeyecektir. Ali KAZANIR tarafından ödenmeyen veya eksik ödenen damga vergileri için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının müteselsilen sorumluluğu bulunmaktadır.

h) Veraset ve İntikal Vergisi Yönünden:

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun 9 uncu maddesinde,

“Bu kanunla kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları;

...

b) Yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle Veraset ve İntikal Vergisinden,

...

Muaftır.

Fona ve Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.”

Hükmü yer almaktadır.

7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 3 üncü maddesi,

“Aşağıda yazılı şahıslar Veraset ve İntikal Vergisinden muaftır:

a) *Amme idareleri, emekli ve yardım sandıkları, sosyal sigorta kurumları, umumi menfaate hadim cemiyetler, siyasi partiler ve bunlara ait olan veya bunların aralarında kurdukları teşekküllerden Kurumlar Vergisine tabi; olmayanlar*

b) *Yukarıki fıkrada sayılanlar dışında kalan hükmi şahıslara ait olup umumun istifadesi için ilim, araştırma kültür, sanat, sıhhat, eğitim, din, hayır, imar, spor gibi maksatlarla kurulan teşekküller;*

...”

Şeklinde düzenlenmiştir.

Yukarıda belirtildiği üzere, 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun ilgili hükümleri gereğince, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları veraset ve intikal vergisinden muaftır.

4. Sonuç

14.06.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu ile kurulan, 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla kurumsal bir yapıya kavuşan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının vergisel yönden durumları incelendiğinde,

1- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının kurumlar vergisinden muaf oldukları, bu vakıflara ait varsa iktisadi işletmelerin kurumlar vergisi mükellefi olabileceği,

2- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 17 inci maddesinin 2 inci 4 üncü bendleri kapsamına giren bazı teslim ve hizmetleri için katma değer vergisi istisnasından yararlanabileceği,

3- 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun uygulanması açısından Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının muaf tutulmadığı,

4- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının, Damga Vergisi Kanununun 8 inci maddesinde belirtilen resmi dairelerden biri sayılamayacağı,

5- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının taşınır ve taşınmaz mallar ve yapacakları tüm muameleler, fona ve vakfa yapılacak bağış ve yardımların harçlardan istisna edildiği,

6- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının veraset ve intikal vergisinden ve vakfa ait taşınmazların emlak vergisinin uygulamasından muaf tutulduğu,

Sonuçlarına varılmıştır.

KAYNAKÇA

Maliye Bakanlığı (03.07.2008). **2380 sayılı Özelge**. Ankara
Maliye Bakanlığı (15.07.2009). **608 sayılı Özelge**. Ankara
Maliye Bakanlığı (25.08.2005). **2357 sayılı Özelge**. Ankara
T.C. Yasalar (02.11.1984). **3065 katma değer vergisi kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (18563 sayılı)

T.C. Yasalar (08.12.2001). **4721 sayılı Türk medeni kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (24607 sayılı)

T.C. Yasalar (12.06.2002). **4760 sayılı özel tüketim vergisi kanunu**. Ankara : Resmi Gazete (24783 sayılı)

T.C. Yasalar (14.06.1986). **3294 sayılı sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik kanunu**. Ankara : Resmi Gazete (19134 sayılı)

T.C. Yasalar (23.02.1963). **197 sayılı motorlu kara taşıtları vergisi kanunu**. Ankara : Resmi Gazete (11342 sayılı)

T.C. Yasalar (25.02.2011). **6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**

**Ve Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişik-
lik Yapılması Hakkında Kanun.** Ankara : Resmi Gazete (27846 sayılı)

T.C. Yasalar (27.02.2008). **5737 sayılı Vakıflar kanunu.** Ankara : Res-
mi Gazete (26800 sayılı)

